

Anteckningar: Reglabs analytikernätverk –27 januari 2016, Stockholm Bakåt- och framåtblick för Reglabs analytikernätverk, Sigrid Hedin, Tillväxtverket

Nätverket har sedan "omstarten" i december 2014 genomfört fyra träffar inklusive dagens. En kort överblick om inriktningen för nätverket samt analysläge i regionerna gavs (se PPT). Övergripande inriktning för fortsatta träffar diskuterades på eftermiddagen (se nedan).

Aktuellt i regionerna: Vad har ni på gång som kan intressera kollegerna i landet?

- Region Gävleborg har köpt in SCB-data för att undersöka varför vissa invandrargrupper har svårt att etablera sig. (se även information om Reglab Studie under Övriga frågor)
- Region Skåne har med utgångspunkt i att kommuner ofta snabbt önskar underlag tagit fram en "rapportgenerator" som baserar sig på en databas. Östergötland har arbetat med en liknande ansats. För Region Skånes rapporter se: <http://utveckling.skane.se/publikationer/rapporter-analyser-och-prognoser/kommunrapporter-for-naringsliv-och-arbetsmarknad/>
- Västra Götalandsregionen har ett väl utvecklat system för hur regionens analyser används i politiska processer och inte minst som budgetunderlag.
- OECD Territorial Review för Oslo-, Göteborg- och Köpenhamn-området ("California 2") är pg.

Tema: Jämförelser och jämförbarhet

Regionjämförelser: Vad är det för fel med äpplen och päron?, Tomas Ekberg, Västra Götalandsregionen (se PPT)

En utgångspunkt för att få till bra regionjämförelser är att finna den relevanta arenan. För att finna denna bör människan sättas i centrum. I många fall är Sverige en relevant jämförelse i och med att det finns en så stark nationell styrning. Liknande förutsättningar angående personlig och ekonomisk frihet samt demokratisk nivå behövs också. Således är jämförelser med nordiska länder, främst Danmark och Finland, en möjlighet. Beträffande internationella jämförelser i övrigt är NUTS-2 (riksområde) en mest relevant då dessa samlar ihop förutsättningar som medger jämförbarhet med internationella motsvarigheter. Vidare är lokala och administrativa gränserna viktiga. Det konstaterades också att trots att Västra Götalandsregionen är ett län sedan slutet av 1990-talet behövs det fortfarande tas fram underlag för olika delar av länet. Tomas konstaterade också att synen på vad som ingår i kommunen är mycket relativ. Större kommuner tenderar att tänka bortanför sina administrativa gränser, t ex allmän uppfattning inom Göteborgs Stad att de har en flygplats även om den är placerad i en annan kommun. Ett varnande finger för indelningar som indikerar likhet höjdes också. Förutsättningarna är väldigt olika för en landsbygdskommun i norra Sverige jämfört med en i den södra delen. Beträffande jämförelseobjekt krävs det ofta kunskap om geografi och hur en plats fungerar.

Det betonades också att människor inte kan betraktas som en homogen grupp. En viktig skiljelinje är om vi sätter frågan eller regionen i centrum, t ex ska man närma sig frågan genom att förstå hur människor fördelar sig över ytan och sedan bestämma region. Även kommunikation och hur man kan nå ut till en målgrupp berördes. Här framkom att det är viktigt med en modell för hur man vill presentera verkligheten. Men det är också viktigt med kreativitet i utredningar. Tomas visade ett flertal exempel kring de resonemang kring jämförelser han fört.

Demografins regionala utmaningar, Sverker Lindblad, Näringsdepartementet

Se <http://www.regeringen.se/artiklar/2015/06/langtidsutredningen-2015/>. Långtidsutredningen genomförs vart 4:e år och tar upp förutsättningar för den ekonomiska utvecklingen i Sverige på

långsikt (LU 2015 blickar mot 2060). Även regionala perspektiv ingår, särskilt avseende den demografiska utvecklingen (här med sikte mot 2040). Resultatet visar att utvecklingen i Sverige ser mycket olika ut. Alla regioner kommer dock behöva hantera utmaningar avseende arbetskrafts- och kompetensförsörjning. Den befolkningsmässiga situationen i vissa kommuner kommer också innebära stora påfrestningar på den kommunala ekonomin, särskilt för kommuner som befinner sig långt ifrån större städer. I underlaget presenteras ett flertal åtgärdsförslag för att hantera utvecklingen. Det handlar exempelvis att förflytta vissa uppgifter till en annan nivå.

I den efterföljande diskussionen poängterades från regionalt håll att det kunde vara värdefullt att underlagets slutsatser kommunicerades ut till kommuner beträffande den befolkningsmässiga utvecklingen. Många kommuner ser just nu en positiv befolkningsmässig utveckling, men det är rimligt att anta att flyttmönstret till större städer kommer att kvarstå. För vissa regioner kommer det dock ha en numerär betydelse om en mindre andel av de, som kommit till regionen från utlandet stannar.

Det konstaterades också att den ekonomiska situationen i Sverige aldrig har varit bättre. Frågan är hur en omfördelning av resurser, exv. med avseende på individuell och geografisk nivå, kommer att utvecklas. Angående välfärdstjänster refererades det också till studier som skiljer mellan kvalitets- och/eller nivåhöjning. Kostnadsökningen inom offentlig sektor skulle kunna knytas till enskilda nivåhöjningar. Därmed går det inte att utgå ifrån att kostnaderna kommer vara konstant ökande.

Det påpekades också att det är viktigt att relatera utmaningarna till storlek. Hur många kommuner och människor handlar det om för vilka utvecklingen kommer att vara riktigt besvärlig? De är antagligen få kommuner och för dessa borde det finnas särlösningar.

Reglabs Innovationsindex, Peter Kempinsky, Kontigo

http://www.reglab.se/innovation/?page_id=1425

En kort bakgrundsbeskrivning till Reglabs Innovationsindex gavs. En utgångspunkt för arbetet har varit att försöka belysa omständigheter med koppling till ekonomisk förnyelse. Resultat blev 3 block innehållande totalt 15 indikatorer. Kriteriet för urval av indikatorer var också att data ska vara lättillgänglig. Detta medför självklart en risk för förenkling. Förklarande aspekter i modellen är också begränsade, istället handlar det om en beskrivande ansats. Indexet ska hjälpa till att få en snabb bild hur situationen i en region ser ut. Syftet är inte att jämföra regioner med varandra. Några regioner har genomfört mer detaljerade analyser. En del regioner har också kopplat målsättningar i regionala utvecklingsstrategier till mätvärden i index.

Utmaningen att skapa ett perfekt index blev påtaglig i den efterföljande diskussionen. Frågor kom om det hade skett någon test av indexet mot någon beroende variabel, t ex med utgångspunkt från Schumpeter utgångspunkt att en innovation bör ge utslag i ökad produktivitet. *Skulle det gå att slå index / indikatorerna mot någon form av produktivitetmått?* En hel del kommentarer kom också beträffande enskilda indikatorer. T ex kan universitets forskningsmedel få utslag i en annan geografi än den region det är lokaliserat till. Även för utlandsägda företag finns utvecklingsmöjligheter, t ex se på situationen för företag i några branscher där utlandsägande bedöms vara särskilt betydelsefullt.

Frågan kom också om indexet skulle vinna på att renodla indikatorerna tydligare kring dimensionerna input och output. Just nu finns en mix av dessa dimensioner i de tre blocken. Utmaningar finns också angående den normativa tolkningen, t ex är det bra eller dåligt med en hög andel sysselsatta i de 10

största branscher, kanske skulle det gå att välja ut andel sysselsatta i några branscher istället. Det framfördes också att det är viktigt att följa utvecklingen av enskilda indikatorer. *Skulle det gå att få till en rapport kring utvecklingen av enskilda indikatorer?*

Det finns också alltid "residualer", dvs. utvecklingskraft som inte går att mäta sig fram till, det kan t ex handla om kluster och nätverk samt klimat för samhandling. Hur fångar vi detta bättre? Avslutningsvis kunde vi i varje fall konkludera att indexet uppfyllde syftet att skapa diskussion.

Går det att jämföra utvecklingen i Nordens regioner och kommuner?, Gunnar Lindberg, Nordregio

Jämförelser är viktigt i all Nordregios verksamhet. Geografisk skala avgörs beroende på ändamål. Syftet med jämförelserna är att identifiera möjligheter och mönster, och i viss mån även försöka förklara mönster. Jämförelser blir därmed ett stöd till policyutveckling och uppföljning/utvärdering. Som bas använder sig Nordregio ofta av en databas innehållande harmoniserad data för de nordiska länderna. Men ofta behövs även en förståelse av kontext för att tolka indikatorerna "rätt" (t ex arbetslöshet och sjukskrivningar i Norge). Ofta handlar det i dessa processer om att förenkla för att sedan komplicera arbete igen. Förståelse för en viss typ av utveckling skapas också genom uppföljande fallstudier. Två olika jämförelser presenterades:

- Baltic Sea Region Territorial Monitoring System (<http://bsr.espon.eu/opencms/opencms>) utvecklades i nära samarbete med intressenter i Östersjöregionen och innehåller indikatorer för att möjliggöra jämförelser av territoriell sammanhållning.
- State-of-the-Nordic Region (senaste <http://www.nordregio.se/Publications/Publications-2014/State-of-the-Nordic-Region-2013/> nästa lanseras i februari) innehåller en grundstruktur för att jämföra utvecklingen i nordiska regioner. Även en ranking baserad på utvecklingen för några indikatorer har tagits fram (tillgång på harmoniserad data begränsar inriktningen). Rankingen visar både nuläge samt i viss mån potentiella möjligheter för utveckling. Listor görs också för olika regiontyper. Rankingens användningsområde är exv. att visa utvecklingen för regioner som liknar den egna. Regioner kan sedan gå vidare och se om det finns någonting att lära av de regioner som har haft en bättre utveckling.

För att få en bild av utvecklingen betonades att det är viktigt att visa både förändring och nivå (t ex BNP). Tips kom även att titta på *The Regional Entrepreneurship and Development Index - Measuring regional entrepreneurship*,

http://ec.europa.eu/regional_policy/sv/information/publications/studies/2014/redi-the-regional-entrepreneurship-and-development-index-measuring-regional-entrepreneurship

Vad behöver vi utveckla när vi arbetar med jämförelser i det regionala analysarbetet? Vad är vi bra på? Vad är vi mindre bra på?

- Frågeställningen måste avgöra jämförelsen. Men hur blir vi bättre på att veta **vad man ska jämföra sig med och hur ska man jämföra**. Det är också möjligt att titta utanför Sveriges gränser, exv. finna twin-city-regioner såsom i Östergötland.
- Reflektera mer kring vad vi **använder för jämförelsemått**, t ex riksgenomsnitt.
- Det krävs ofta en **bra kontextförståelse** för att arbeta med jämförelser. Hur går det att finna jämförbara kommuner och genomföra inomregionala jämförelser? Både den som genomför jämförelserna och mottagarna av analysen kan tolka resultatet bättre om de känner till sammanhanget, dvs. **god kännedom om jämförelseobjektet** behövs.

- Hur kan vi bli bättre på att **se saker ur olika perspektiv**? Hur får vi tillgång till en bättre samlad kunskap som möjliggör perspektivförskjutningar? Kan vi använda analytikernätverket för detta?
- Vi behöver också kunna **röra oss mellan olika geografiska nivåer** (nationell, regional, funktionell analysregion osv.) beroende på fråga. Hur får man till detta på bästa sätt?
- Hur **fångar vi in mjuka värden** som har betydelse för utveckling? Det finns t ex mkt enkätdata, men systematik saknas. Ofta frågar aktörer efter ungefär samma sak, men frågan / svarsalternativen är olika därmed blir jämförelser svåra. Skulle det gå att **systematisera/standardisera vissa typer av undersökningar** för att öka jämförbarheten? På samma gång höjdes ett varnande finger för att samma fråga kan finnas, men sedan kan innebörden / svaret skilja sig markant åt i och med att kontexten har förändrats.
- Går det att **arbeta mer systematiskt kring metod** och presenterar vad vi har gjort? Konkret kan det exv. handla om att kopiera upplägg rätt av, t ex Region Skånes kommunbeskrivningar.
- Index-medför utmaningar, t ex stoppar in mkt data men får ingen hjälp att **förklara varför**. Det är också viktigt att kommunicera statistik/index på ett korrekt sätt.
- Hur kan vi bli **bättre på att finna / visa sambanden**? Beskrivningar finns men kausalitet är svårare.
- Vi är bra på datasammanställning och på framtagande av analyser och material. Men vi är sämre på att **kommunicera de analyser vi har tagit fram**. Förenklingar i presentationer krävs sedan ofta då det inte finns tid för att förklara komplexa modeller på exv. nämndmöten. Hur får vi till bra presentationer och kommunikation av materialet? Är några regioner bättre på det, finns goda exempel?

Vad ska vi tänka på angående tematisk och formmässig inriktning under 2016?

- Format:
    - På det hela taget bedömdes upplägget på träffarna vara OK.
    - Bra att blanda presentationer med dialog, men viktigt att få mer tid för dialog.
    - Bra mix av dragningar, både inspiration och ny kunskap.
    - Skulle det gå att få in ett moment i träffarna där man kan använda nätverket som bollplank, t ex ngn knivig fråga man arbetar med på hemmaplan och önskar få inspel kring. [Det format som använts på Forskarforum – forskarcafé med kort presentation vad som diskuteras vid olika bord skulle kunna vara ett sätt att anordna detta på]
  - Tematisk inriktning:
    - Skulle det gå att få till mer konkreta samarbetsaktiviteter?
    - Tala mer om metod. Hittills har fokus varit på resultat av analyser, men skulle vi också kunna få in mer av hur gör man, hur sker analysarbetet?
    - Kommunikation av analys:
      - Hur får vi analysunderlag att i högre grad vara av betydelse för politiken? Hur får vi underlag att landa? Finns goda exempel?
      - Lärprocesser: Hur tar vi bättre tillvara det som produceras (rapporter och analyser) och får till en spridning i organisationen och till intressenter?
    - Subjektiva data: Hur använder vi subjektiv data i analysarbetet? Vad finns i gömmorna? Kunskap finns i VG-regionen, t ex finns kommunal data att använda, men mer finns att göra, t ex användning av vårdbarometern.
- ⇒ **Planeringsgruppen bestående av Wolfgang Pichler (Tillväxtanalys), Sigrid Hedin (Tillväxtverket), Maria Larsson (Västra Götalandsregionen), Jofen Kihlström (Region Gävleborg), Bo Wictorin (Regionförbundet Sörmland) tar med sig ovan i planeringen av nästa träff.**

Övriga frågor

- **Reglab Studie:** Bo Wictorin informerade om att det snart kommer att skickas ut en inbjudan till Reglabs medlemmar för deltagande i *INTEGRATIONSSTUDIE – utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden*. Bo och Sigrid säkerställer att inbjudan cirkuleras även till deltagarna i Reglabs analytikernätverk.